

Erdélyi Krónika

Látogatás a Zsil völgyében

November 21–23. között – a petrozsényi unitárius egyházközség vezetőségének meghívására – a Zsil völgyébe látogatott el néhány teológiai hallgató és egyletező fiatal. Az út elsődleges célja az volt, hogy az egyházunk és az ODFIE közös szervezésében évről évre megrendezett gyermek- és ifjúsági szórványtáborok utóéletét erősítsük a fiatal Zsil-völgyi barátainkban. Arra is törekedtünk, hogy megismerkedjünk azokkal a gyerekekkel, akik egy-két év múlva elérik azt az alsó korhatárt, amikor már bekapcsolódhatnak a több évig tartó folyamatos táborozásba.

Mint kiderült, a hétvége sokkal színesebb szereplést igényelt a Kolozsvárról érkezett csapattól. *Petrozsényben* ugyanis a helybeli történelmi egyházak kezdeményezésére, a Zsil-völgyi Ifjúsági Konferencia (ZSIK), a MADISZ és *Bálint Róbert* unitárius lelkész szervezésében szüreti bált rendeztek a helyi magyar közösség számára. Az unitárius és református teológusokból álló *Fűszál együttes* és Rácz Norbert egyletvezető, a *Csíkyszeredai Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet színjátszó köre*, valamint a kolozsvári *Zurboló néptáncgyüttes* vendégszerepelt Petrozsényben és Lupényban. Az unitárius és a református paplakot vendégek sokasága lepte el.

Szombat délelőtt találkoztunk a gyerekekkel a petrozsényi egyházközség tanácstermében. *Kopáncsi Zoltán* unitárius lelkész hívására a lupényi gyerekek is eljöttek erre a vallásórás találkozóra. Énekelve, rajzolva, játszva, nevetgélve igyekeztünk felidézni a szórványtáboros hangulatot. A vallásóra után a *Zurboló néptáncgyüttes* két tagja a magyar tánctanulás, a tánc ház szépségeit ismertette a gyerekekkel, nem kevés sikerrel. Ez voltaképpen nem az első „gyerektánc házas” alkalom volt a helyszínen. A petrozsényi unitárius lelkész, valamint a *Zurboló néptáncgyüttes* néhány lelkes tagja már tanított táncot a kisebbeknek. A gyerekek közül néhányan már a tavaly is részt vettek a szórványtáborban, emellett viszont külön

örömünkre szolgált, hogy új arcokkal is találkoztunk.

A gyerekektől elbúcsúzva *Lupényba* igyekeztünk, ahol délután, népes közönség előtt a csíkyszeredai egylet két nagyszerű színdarabot mutatott be. Ezt követően a *Fűszál együttes* megzenésített verseket adott elő, végül pedig a kissé elkésett *Zurboló néptáncgyüttes* örvendeztette meg a közönséget kalotaszegi és mezőségi táncokkal. Midőn Lupényban véget ért az előadások sorozata, a szereplésre meghívott fiatalok igyekeztek a petrozsényi „Kaszinóba”, ahol már gyülekezőben volt a helyi magyarság. Az említett előadásokat itt is megismételtük, utána pedig a nagyon várt, hajnalig tartó bál következett.

Az említett összejevetelen jelen volt Petrozsény polgármestere is, akinek olykor hangos szóval kellett fordítani a színpadon történeteket. Talán nem csupán a polgármester jelenlétének köszönhető, hogy a petrozsényi televízió is részletes híryanagot készített a helyszínről. A román anyanyelvű riporteri kérdései közül tallóztam: *Minek köszönhető, hogy ennyi magyar fiatal egybegyűlt? Az itt jelenlévő magyarok számára fontos az identitásuk megőrzése? Miről énekelt az érdekes nevű zenekar?* Úgy gondolom, hogy a felsorolt kérdések érzékeltetik azt, hogy a petrozsényi városközösség mekkora fontosságot tulajdonított az összejevetelnek. Vasárnap délelőtt istentisztelet keretében zártuk a találkozót. A szolgálatot *Rácz Norbert* teológiai hallgató végezte.

Az ilyen jellegű összejevetelek nagyon fontosak a szórványban élők számára. A meghívást és az igen szívélyes fogadtatást ezúton is megköszönve, elismerésemet és tiszteletemet kívánom kifejezni azért a munkáért, amit a Zsil-völgyi lelkészek kifejtenek a gyakran szürke, és mégis oly sokszínű, sorsverte völgyben.

Lakatos Sándor

Hírek

November 14-én tartották az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet Nemzet- és Egyháztörténeti Vetélkedőjét, Kolozsváron.

November 15-én Dévára utaztak a hallgatók és megemlékeztek a vár egyetlen épen maradt cellája előtt egyházalapító püspökünk halálának 524-ik évfordulójáról. A dévai várban az áhítatot Ft. dr.

Szabó Árpád püspök tartotta. A megemlékezésen részt vett *Rázmány Csaba* is, a Magyarországi Unitárius Egyház püspöke. Ezen ünnepi alkalommal *Déván unitárius imaházat avattunk.*

November 16-án a kolozsvári belvárosi templomban Dávid Ferencre emlékeztünk. A szószéki szolgálatot Újvárosi Katalin teológiai hallgató vé-

gezte. Az istentisztelet keretében emlékműsorral kedveskedtek a gyülekezetnek.

December 8-án, hétfő este, fennállásának harmadik évfordulóját ünnepelte a Fűszál együttes. Ez alkalomból tartott koncerten zsúfoltságig meg-

telt a Brassai Sámuel Líceum Felvinczi György Díszterme, és az egybegyűltek lelkesen osztoztak a Fűszál együttes örömeiben. Sok sikert és egyben jó munkát kívánunk a harmadik kazetta megjelenéséhez, amelynek címét ez idáig még nem árulták el az együttes tagjai.

Az Unitárius Egyház alapítványi birtokainak kisajátítása az 1921. évi földbirtokreform-törvény által

Az 1920. június 4-én megkötött trianoni békeszerződéssel mintegy 102 000 négyzetkilométert csatoltak Magyarországtól Romániához. A csatolt területekkel együtt jelentős számú magyar ajkú lakosság is átkerült.

Még a békeszerződést megelőző (1918 novembere – 1920 júniusa) de különösen az azt követő időszakban, a kisebbségbe került romániai magyar lakosságra erőteljes nyomást gyakorolt a mindenkori román kormányzat, (a politika, gazdaság és közélet minden területén), aminek célja a magyar etnikum mielőbbi „felszámolása” volt az egységes nemzetállam megteremtése érdekében.

Ezt az irányelvet volt hivatott kiszolgálni az 1921. július 23-án szentesített földbirtokreform-törvény is, amely a tagadhatatlan szociális célok mellett, az erdélyi birtokviszonyok nemzeti jellegű megváltoztatására, a magyar közösségek, közintézmények gazdasági erejének megtörésére, megsemmisítésére törekedett elsősorban.

A törvény céljai közt a kultúra támogatását is megnevezi (I. cikkelyének 4. pontja) mindezek ellenére az *Unitárius Egyháznak zömében olyan birtokait sajátították ki, amelyek a felekezeti oktatást, a felekezeti iskolák anyagi költségeit, kiadásait fedezték. Itt meg kell említeni, hogy az Unitárius Egyház birtokállományának több mint 90%-át alapítványi birtokok képezték, amelyeknek jövedelmeit adományozóik, amint azt végrendeleteikben is leszögezik, a felekezeti oktatás támogatására szánták (pl. Berde Mózsa). Az indoktalanul nagyméretű kisajátítások célja a magyar intézmények, lakosság gazdasági erejének a megsemmisítése volt. (Pl. a romániai magyar egyháznak az agrárreform előtt 371 614 ha birtoka volt, amiből kisajátítottak 314 199 ha-t, birtokállományuk 84,54%-át.)*

Az Unitárius Egyháznak a kisajátítás előtt 6 965 hold birtoka volt, amiből meghagytak 679

holdat. Kisajátítottak tehát 6 286 holdat, aminek értéke a korabeli minimális értékkel számítva 62 850 000 lej tett ki. Ezzel szemben a kisajátított területek értékét a kisajátító állami szervek mindössze 3-4 000 000 lejből határozták meg, (olyan eset is volt, mikor egy hold föld értékét, melynek minimális értéke 10 000 lej volt, 250 lejből állapították meg) amit azonban nem készpénzben, hanem tőketörlesztés alá nem eső 5%-os évi kamatozású járadéklevelekben adtak, ez pedig a rohamos pénzértékcsökkenés folytán további veszteséget jelentett.

Hasonló arányú veszteséget könyvelhetett el az Unitárius Egyház *egyházközségi szinten, ahol 5 107 hold nagyságnyi területet sajátítottak ki. A valós értékét ezen területeknek kb. 51 070 000 lejre becsülték. Ezzel szemben ezek árát a már említett állami szervek kb. 2 500 000 lejből állapították meg.*

A számtalan sérelmes eljárás közül a legsúlyosabb az volt, hogy az állami kisajátító szervek még a törvény által biztosított minimális birtokmennyiséget sem hagyták meg az alapítványi birtokokból, és hasonlóan jártak el az egyházközségek birtokállományának esetében is.

A birtokok kisajátítása, az állami támogatások minimalizálása súlyos és válságos helyzetbe sodorta az Unitárius Egyházat, olyannyira, hogy volt időszak mikor kérdésessé vált az egyházi személynézet fizetésének biztosítása is. Elmondhatjuk, a földbirtokreform alapjaiban rengette meg az egyház egészét, és szinte teljesen megsemmisítette annak gazdasági alapjait, hiszen *összbirtokából 17 916 holdat sajátítottak ki* (Ebbe beletartoznak az egyházközségek birtokai is. Az alapítványi birtokoknak azonban több mint 90%-át kisajátították.)

Pál János

Az Erdélyi Krónika három cikkét a kolozsvári teológusok LÁNG c. lapjából vettük át. Köszönjük a számunkra is értékes tájékoztatásokat!

A Szerkesztőség